

КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА МІСТА КИЄВА на період до 2025 року

(проект станом на 25 грудня 2014 року)

*розроблено відділом контролю за благоустроєм та охорони навколишнього
природного середовища Дарницької районної в м. Києві
державної адміністрації*

№ п\п	ЗМІСТ	Стор.
1.	Загальні положення	3
2.	Основні фактори які негативно впливають на екологічний стан у місті Києві	4
	Мета, завдання та принципи екологічної політики в місті Києві	4-5
	Основні принципи екологічної політики	5-6
3.	Екологічні проблеми Києва та шляхи їх розв'язання	6
4.	Ключові еколого-економічні індикатори (показники) ефективності реалізації екологічної політики в місті Києві	7-8
5.	Реалізація заходів, екологічної політики міста Києва, передбачає:	9
5.1.	Поліпшення екологічного стану атмосферного повітря	9-10
5.2.	Охорона водойм	10-11
5.3.	Санітарна очистка території	12-14
	Тверді побутові відходи	12
	Рідкі побутові стоки	12
	Будівельне сміття	12
	Промислові відходи	12
	Кладовища	12-13
	Медичні відходи	13
	Поводження з крупногабаритними відходами	13
	У сфері поводження з відходами зеленого господарства	14
	У сфері поводження з небезпечними та іншими видами відходів	14
5.4.	Керування озеленими територіями	14-16
5.5.	Охорона ґрунтів	16-17
5.6.	Екологія житла	17
5.7.	Продукти харчування	17
5.8.	Забезпечення захисту населення від впливу шуму, вібрації, інфрo- і ультразвуку, радіаційних і електромагнітних випромінювань	18-19
5.9.	Розвиток системи управління в сфері охорони навколишнього середовища та природокористування	19
	екологічна експертиза	19
	нормування в галузі охорони навколишнього середовища	19
	Удосконалення робіт по виділенню земельних ділянок на території міста	19
	економічний механізм управління якістю навколишнього середовища (екологічні платежі, відшкодування збитку);	20
	екологічна сертифікація;	20
	екологічний аудит	21
6.	Вдосконалення системи екологічного управління містом	21-22
7.	Система екологічної культури та освіти	22-23
8.	Фінансове забезпечення цільових показників екологічної політики	23
	Загальні скорочення	24

1. Загальні положення

Проект Екологічної політики міста Києва на період до 2025 року розроблений на виконання Закону України від 21 грудня 2010 року «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 577-р «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки» та з метою узагальнення і врахування пропозицій з покращення екологічної ситуації міста які надходять до Київської міської державної адміністрації.

Розроблено:

За участю:

Інституту геохімії навколишнього середовища НАН України.

(головний консультант - заступник директора з наукової роботи член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук Лисиченко Г.В.).

Національного університету біоресурсів і природокористування України.

(головний консультант – директор Української лабораторії якості і безпеки продукції АПК, член-кореспондент УААН, доктор біологічних наук Мельничук С.Д.).

Центру моніторингу столичної освіти.

ДП «Інститут «Київжитлопроект».

Партії Зелених України.

Всеукраїнської екологічної громадської організації «МАМА-86».

Лабораторії екологічного виховання Інституту проблем виховання АПН України.

Київської міської організації Українського товариства охорони природи

Співрозробники:

структурні підрозділи КМДА, районні у м. Києві державні адміністрації, підприємства та організації міста, у т.ч. наукові (інститути НАНУ) та громадські екологічні організації.

Вибір пріоритетних напрямів діяльності Київської міської влади у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального природокористування та забезпечення екологічної безпеки здійснено на основі збору та аналізу інформації про екологічну ситуацію в місті, пропозицій щодо її покращення наданих структурними підрозділами КМДА, підприємствами та організаціями міста, установами НАН України, громадськими організаціями. При підготовці документу використані попередні напрацювання, у тому числі і проекти розвитку міста Києва.

Інформаційно-аналітичні матеріали щодо висновків екологічного стану та природоохоронних проблем міста підготовлено на основі наявних статистичних даних (статистичні бюлетені та щорічні звіти Головного управління статистики в м. Києві, Державного комітету статистики України та інших джерел), інформації публічних звітних даних Центральних органів виконавчої влади, Державного управління охорони навколишнього природного середовища м. Києва (Екологічних паспортів м. Києва (2005-2013 рр.), Національних доповідей про стан техногенної та природної безпеки в Україні (2005-2013 рр.), матеріалів міських, загальноукраїнських та міжнародних конференцій щодо територіальних екологічних проблем, періодичних видань та за підсумками роботи фахових експертних груп по обговоренню проекту Стратегії розвитку Києва до 2025 року.

Положення Екологічної політики міста Києва на період до 2025 року мають бути враховані при розробці галузевих (короткострокових, середньострокових та довгострокових) міських Програм та при формуванні річних Переліків природоохоронних заходів у місті Києві для фінансування з Київського міського та Державного фонду охорони навколишнього природного середовища.

2. Основні фактори які негативно впливають на екологічний стан у місті Києві:

- відсутність цілісного системного підходу до розв'язання та запобігання виникненню екологічних проблем розвитку міста у попередні роки, невиконання міських програм охорони навколишнього природного середовища, невідповідність практики управління містом затвердженим Основним засадам екологічної політики м.Києва;
- мала ефективність існуючих економічних механізмів природокористування та охорони навколишнього середовища;
- недостатній рівень організаційно-кадрового забезпечення екологічної галузі;
- застарілий технологічний рівень промислового виробництва та висока ступінь зношеності основних фондів, відсутність екологічного менеджменту на підприємствах з високими показниками ресурсоспоживання, викидами у атмосферне повітря та утворення відходів виробництва;
- недостатній рівень екологічної свідомості та екологічної культури.

Мета, завдання та принципи екологічної політики в місті Києві

Метою екологічної політики Києва є покращення стану навколишнього середовища міста та спрямування функції управління в сфері охорони навколишнього природного середовища на прийняття рішень, що враховують та мінімізують можливі негативні екологічні наслідки, попереджують екологічно обумовлені захворювання населення та створюють комфортне середовище для киян і гостей міста.

Основні принципи екологічної політики:

- визначення механізмів попередження виникнення потенційних загроз екології міста;
- підтримка та використання новітніх технологічних процесів, що забезпечують мінімізацію забруднення навколишнього природного середовища та створюють екологічно чисті, енерготехнологічні комплекси для виробництва, переробки (знешкодження, захоронення) техногенних та побутових відходів;
- компенсація за заподіяний збиток (**забруднювач повинен відшкодувати збитки**);
- взаємодія міської адміністрації з мешканцями міста при розв'язанні питань охорони навколишнього середовища;
- визначення меж господарського (людського) втручання в природне середовище;
- забезпечення дотримання природоохоронного законодавства при організації господарської діяльності;
- відмова від господарських та інших проектів, пов'язаних з непередбаченим впливом на природні екосистеми та навколишнє природне середовище;
- відкритість і доступність екологічної інформації, прозорість системи прийняття рішень у галузі екології та охорони навколишнього середовища;
- залучення громадських організацій, об'єднань, органів місцевого самоврядування та ділових кіл до підготовки, обговорення та здійснення заходів у сфері охорони навколишнього середовища;
- забезпечення умов для формування здорового способу життя;
- регулярне інформування мешканців міста про екологічну ситуацію та основні параметри життєзабезпечення (стан повітря, водних об'єктів, ґрунтів тощо).

Київські міські програми розвитку, міські цільові програми та плани розвитку всіх галузей економіки мають враховувати такі напрямки:

- скорочення забруднення атмосферного повітря від стаціонарних та пересувних джерел до гігієнічно прийнятних рівнів;
- створення систем моніторингу стану атмосферного повітря (включаючи стійки органічні забруднювачі) та мілкодисперсний пил;
- скорочення площі територій негативного впливу автотранспорту та його супутній інфраструктури, у т.ч. створення зон малих викидів;
- скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин промисловими підприємствами, у т.ч. виключення несанкціонованих викидів;
- скорочення кількості та концентрації небезпечних речовин, що викидаються в атмосферне повітря, скидається до водних об'єктів, надходять на полігони захоронення або утилізуються іншими шляхами;
- скорочення площі та реабілітація територій промислових зон;
- поліпшення якості поверхневих та підземних вод, скорочення обсягу викидів неочищених вод, у т.ч. поверхневого стоку;
- скорочення площі зон підвищеного шумового дискомфорту;
- енерго- та ресурсозбереження;
- скорочення використання одноразових, токсичних або непоновлюваних продуктів;
- скорочення викидів парникових газів та створення системи обліку і контролю викидів за такими викидами;
- використання поновлюваних джерел енергії;
- скорочення пікового споживання електроенергії у місті на 10 відсотків за рахунок заходів енергоефективності, розподілу споживання у часі та економії енергії;
- визначення стандартів рейтингової системи зеленого будівництва, які повинні розповсюджуватись на всі нові муніципальні споруди;
- підтримку житлових масивів з більш щільною забудовою змішаної функціональності, з шляхами для пішоходів та велосипедів і доступні для інвалідів, в яких землекористування та транспорт узгоджуються з системами відкритих ділянок для відпочинку та для відновлення довкілля;
- реалізація програм створення екологічних робочих місць;
- створення доступності на відстані у півкілометра громадських парків або відкритих ділянок для відпочинку кожного киянина;
- захист критично важливих коридорів середовища існування та інших його ключових показників (водойм, плодкових дерев, ділянок безпеки для диких тварин, тощо) від несталого розвитку;
- забезпечення всіх мешканців міста прийнятними за ціною послугами громадського транспорту в радіусі півкілометра від місця проживання;
- скорочення відсотків поїздок автомобілів з одною персоною;
- надання пільг за скорочення або призупинення використання одного продукту, хімічної речовини або сполуки, якими користуються у місті та які становлять найбільшу загрозу для здоров'я людини (кожен рік, рішенням Київради);
- підтримку місцевого виробництва органічних продуктів харчування які сприяють позитивному ефекту для охорони здоров'я та для довкілля. Забезпечити, протягом 7 років, щоб у 20 відсотках всіх установ міста (включаючи школи) подавали органічні продукти харчування місцевого виробництва;

- захист екологічної цілісності головних джерел питної води у місті (підземних вод, річок, озер, водно-болотних угідь та пов'язаних з ними екосистем);
- збільшення частки використання вторинної води та впровадження процесу сталого планування для міського басейну водозбору;
- збільшення частки відходів від виробництва та споживання, що переробляються;
- створення умов для існування системи екологічної сертифікації та аудита;
- реабілітація забруднених земель;
- захист та розширення «зелених» зон, природних та рекреаційних територій;
- відтворення та збереження біорізноманіття;
- забезпечення екологічно безпечного середовища проживання людини в житлових і суспільних будинках;
- посилення ролі екологічної освіти.

3. Екологічні проблеми Києва та шляхи їх розв'язання

Законом України від 21 грудня 2010 року «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» визначено мету і принципи національної екологічної політики, стратегічні цілі та завдання по кожній галузі економіки, інструменти її реалізації та показники ефективності.

Реалізація екологічної політики міста Києва вимагає **програмного підходу**, який може бути здійснений через **створення міжгалузевих програм дій та впровадження системи еколого-економічних індикаторів** для контролю за їх виконанням.

Традиційні соціально-економічні індикатори (показники), такі як валовий регіональний продукт, доходи міського бюджету, обсяг виробництва промислової продукції, будівництва житла та інші, не можуть показати ефективність проведеної екологічної політики (за показниками економічного росту можлива деградація навколишнього природного середовища, зниження рівня комфортності проживання населення), тому прийнятні еколого-економічні індикатори повинні задовольняти наступним **основним критеріям**:

- поєднувати екологічні та економічні аспекти;
- мати однозначну інтерпретацію для осіб, що приймають управлінське рішення;
- мати кількісне значення;
- опиратися на наявну систему державної статистики, не вимагати значних витрат для збору інформації та проведення розрахунків;
- бути репрезентативними для міжнародних фахівців;
- надавати можливість оцінки в часовому вимірі;
- давати наскрізну оцінку по рівнях (державний, місцевий, районний) та галузям економіки;
- бути гнучкими;
- мати обмежене число.

Вирішення екологічних проблем повинно покращити соціально-економічну ситуацію міста, а застосування еколого-економічних індикаторів має допомагати прийняттю адекватних до викликів управлінських рішень та розуміти тенденції екологічної ситуації.

Реалізація основних напрямків має забезпечити досягнення показників якості навколишнього природного середовища по всіх природних компонентах (вода, повітря, ґрунти, зелені насадження та інші).

4. Ключові еколого-економічні індикатори (показники) ефективності реалізації екологічної політики в місті Києві

<i>Ціль, сфера регулювання</i>	<i>Одиниця виміру</i>	<i>Поточне значення</i>	<i>Значення до 2015 року</i>	<i>Значення до 2025 року</i>
Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості				
Щорічний звіт про екологічний стан	Видано звіт про екологічний стан міста	раз на рік	раз на рік	раз на рік
Атмосферне повітря				
Викиди шкідливих речовин	т/км2/рік	333	275	250
Забезпеченість зеленими зонами загального користування	м2/мешканця	16	18	20
Охорона водних ресурсів				
Загальна довжина винесених в натуру прибережних захисних смуг водних об'єктів.	кілометрів	0,00 км	всі основні водні об'єкти	всі водні об'єкти
Частка переобладнаних систем екологічно небезпечних каналізаційних та очисних споруд	%	15	45	75
Відходи та небезпечні хімічні речовини				
Доля переробки ТПВ	%	5	20	40
Досягнення безпечного для здоров'я людини стану довкілля				
Запровадження екологічних паспортів для екологічно небезпечних підприємств	%	немає	60%	100 %
Інтеграція екологічної політики та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління				
Частка підприємств, які використовують процедури екологічного і соціального управління (ISO 14000)	%	4	45	50
Припинення втрат біологічного та ландшафтної різноманіття і формування екологічної мережі				
Відсоток регенованих забруднених територій	%	0	60	100
Удосконалення регіональної екологічної політики				
Включення природоохоронних заходів до генерального плану розвитку міста Києва та їх відповідність вимогам Ольборзької Хартії	наявність окремого розділу у генеральному плані	немає	Виконання передбачених заходів	Виконання передбачених заходів

5. Реалізація заходів, екологічної політики міста Києва, передбачає:

5.1. Поліпшення екологічного стану атмосферного повітря

Зменшення забруднення атмосферного повітря міста **автотранспортом та супутніми йому інфраструктурами**, викиди якого складають більше 70% від загального забруднення:

- оснащення комунального автотранспорту системами зменшення вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах автотранспортних засобів;
- впровадження організаційних та адміністративних заходів щодо оснащення за власні кошти пасажирського автотранспорту, всіх форм власності, системами зменшення вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах автотранспортних засобів. Заборона здійснення пасажирських перевезень транспортними засобами не комунальної власності, які не оснащені зазначеними засобами;
- контроль за якістю пального, що постачається і реалізується в місті автозаправними станціями, надання пропозицій до державних стандартів на паливо з визначенням граничних норм вмісту свинцю, бензолу та ароматичних вуглеводнів, дизпалива та гармонізацію їх з вимогами директив Європейського Союзу;
- відновлення та розширення мережі громадського електротранспорту;
- заміну на автотранспорті палива нафтового походження екологічно чистими видами палива (природний газ, етанол тощо), перш за все це стосується комунального транспорту;
- будівництво транспортних розв'язок, тунелів, мостів, покращення якості доріг, створення автоматизованої системи управління транспортними потоками;
- при подальшій розробці схем забудови міста передбачити великі пункти паркування на в'їздах у місто (на кінцевих зупинках громадського транспорту), спланувати нові місця паркування, передбачити підвищення оплати паркінгів у центрі міста, біля культурних та історичних місць, та незначну на в'їздах до міста;
- закінчити будівництво кільцевої дороги і заборонити в'їзд до міста транзитного автотранспорту;
- спорудження вздовж доріг газозахисних екранів в комплексі з зеленими смугами-екранами (з врахуванням окремими проектами найбільших місць забруднення (121 місце));
- встановлення автоматизованих стаціонарних постів спостережень за станом атмосферного повітря на автомагістралях міста;
- будівництво тунелів, розв'язок транспортних і пішохідних потоків в 2-х рівнях та передбачати велосипедні доріжки.

Для зменшення забруднення повітряного басейну викидами від **стаціонарних джерел**.

Найбільш питому вагу у забрудненні атмосфери міста вносять підприємства енергетики (ТЕЦ-5, ТЕЦ-6, Філіал "Завод "Енергія" АЕК "Київенерго", ЗАТ "Енергогенеруюча компанія "ДАРтеплоцентрально", котельні теплових мереж АЕК "Київенерго" та "Житлотеплоенерго").

Основним причинами значних обсягів викидів в атмосферу даними підприємствами є:

- наявність у структурі палива вугілля, мазуту та його низька якість;

- застарілість основних фондів енергетичних підприємств та неефективні технології нейтралізації забруднюючих речовин;
- неефективне використання паливно-енергетичних ресурсів окремими виробниками та нераціональне споживання електричної та теплової енергії.

необхідно:

- розглянути можливість відселення населення, що проживає в межах санітарно-захисних зон;
- провести технічне переоснащення підприємств теплоенергетики, хімічної, будівельної промисловості для підвищення ефективності очищення викидів;
- встановити контроль-облікового обладнання з зміною технологічного обладнання та фільтрувальних установок;
- розглянути можливості винесення за межі міста екологічно небезпечних виробництв із значними обсягами викидів забруднюючих речовин в атмосферу;
- передбачити при проектуванні нової та реконструкції існуючої житлової забудови місця збору відходів з роздільним зберіганням твердих побутових відходів.

5.2. Охорона водойм

Найсуттєвішим фактором зростання антропогенного впливу на гідромережу є швидке зростання міста, активізація природно-техногенних процесів, нагромадження побутових відходів у долинах водойм, забруднення водних об'єктів токсичними відходами.

У місті нараховується біля 431 водний об'єкт: річки, струмки, озера, ставки, штучні водойми (технічні та декоративні), джерела та свердловини. Значна трансформація природних і ландшафтних умов на водозборах малих водотоків призвела до скорочення гідрографічної мережі, порушення зв'язку між поверхневими і підземними водами. Заплави річок та струмків забудовані і не виконують природної регулюючої функції.

Першочергові заходи:

- закінчити розроблення та затвердження Програми загальноміських заходів щодо відродження та впорядкування озер, річок, ставків та джерел в м. Києві та прийняти її до виконання;
- забезпечити обмеження господарської діяльності та встановити дієвий контроль за дотриманням норм природокористування в межах прибережних захисних смуг (ПЗС), відповідно до вимог чинного Законодавства;
- посилити санітарно-епідеміологічний контроль за станом пляжів та водойм, що використовуються в рекреаційних цілях, для забезпечення їх відповідності державним нормам та стандартам;
- забезпечити належний догляд за гідротехнічними об'єктами згідно норм та правил експлуатації;
- розробити проект розширення ПЗС для забезпечення нормативного стану водойм та реабілітації природного комплексу в межах територій, промислово-комунального призначення, які передбачаються до функціонального перепрофілювання;
- виконати роботи з винесення меж ПЗС в натуру (на місцевість) та закріпити їх в установленому порядку за відповідальними;
- розробити проекти та створити бульвари-набережні вздовж берегових ліній малих річок, які виконуватимуть водоохоронні, меліоративні та рекреаційні функції;

- розробити проект (програму) будівництва очисних споруд дощової каналізації та розпочати будівництво;
- забезпечити спорудження дренажних систем, які дозволять використати ґрунтові води для підвищення водності відкритих водотоків;
- виконати каптаж природних джерел, в т.ч. тих, що є витокami водотоків;
- продовжити роботи з благоустрою берегів, очищенню чаш водойм та русел водотоків від замулення, заростання, засмічення;
- провести комплекс робіт з попередження розповсюдження фільтрату Пирогівського звалища у водойму;
- проведення інвентаризації всіх свердловин, їх діагностика і проведення необхідних ремонтних робіт, або заміна їх новими свердловинами;
- встановлення поясів зон санітарної охорони джерел водопостачання та контроль за дотриманням ведення господарства в них;
- продовжити роботи з благоустрою берегів, очищенню чаш водойм (водного дзеркала) та русел водотоків від замулення, заростання, засмічення;
- провести оновлення будівельної техніки та механізмів КП «Плесо», які використовуються для виконання робіт з попередження негативних ситуацій чи на ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- виконати 100 відсоткове каналізування приватного сектору розміщеного в першу чергу у зсувонебезпечних зонах міста;
- розробити інформаційну систему зміни гідрологічного режиму і його впливу на затоплення і підтоплення території м. Києва;
- заборонити відведення і призупинити забудову вже відведених ділянок в районі Конча-Заспа – Плюти до розробки проектів інженерного захисту території;
- ввести офіційний мораторій на замив та засипку акваторій р. Дніпро, малих річок та водойм;
- розробка проектів із захисту існуючої та перспективної забудови різного призначення від дії можливих паводків і повеней різної забезпеченості, чи прориву греблі Київської ГЕС;
- провести інвентаризацію та реконструкцію колекторів;
- передбачити протизсувні заходи на ділянках їх поєднання з зонами підтоплення;
- забезпечення підтопленої території зеленої зони м. Києва належним доглядом та реалізація спеціальних заходів для організації рекреаційного використання територій;
- передбачити проведення благоустрою (каптаж) джерел та впорядкування витоків ґрунтових вод;
- розчищення, модернізацію наявних дренажів (як відкритих так і закритих);
- влаштування дренажів захисту підземних частин будівель та споруд з примусовим відведенням дренажного стоку (з будівництвом дренажних насосних станцій);
- виконання посиленої гідроізоляції підземних частин із застосуванням новітніх технологій та матеріалів;
- проведення капітального ремонту (модернізації/реконструкції) інженерних мереж з метою зменшення втрат води та зменшення ймовірності активації небезпечних геологічних явищ.
- оснащення проблемних ділянок мережею спостережних свердловин.

5.3 Санітарна очистка території

Тверді побутові відходи

- рекультивація (санація) полігону № 5;
- додаткове виділення земельної ділянки для **тимчасового** складування відходів;
- вибір екологічно обґрунтованої технології та установка обладнання для переробки фільтрату на полігоні № 5;
- здійснити технічне переоснащення заводу «Енергія» з встановленням якісних фільтрів для очищення димових газів та прокладкою теплових мереж для видачі теплової енергії;
- створення мережі сміттесортувальних станцій;
- санація виробничих територій;
- розміщення 2-х сміттесортувальних станцій та сміттєпереробних заводів на території приміської зони м. Києва:
 - Обухівський район, с. Підгірці (Полігон №5);
 - Броварський район, ТПВ ЛБ ТОВ «Десна-2»;
 - Варіанти розміщення сміттєпереробних комплексів:
 - Макарівський район, с. Ясногородка;
 - Бородянський район, с. Озера.

Рідкі побутові стічні води

- повна реконструкція Бортницької станції аерації з будівництвом лінії по обробці та утилізації осадів;
- розділення стічних вод правобережної та лівобережної частини міста, з будівництвом в південній частині приміської зони очисних споруд, з спорудами по обробці та утилізації осадів, що дозволяє зробити систему водовідведення більш надійною (відвід земельної ділянки).

Будівельне сміття

- виділення земельної ділянки на території Музичанського родовища глини Києво-Святошинський район, площа - 97,87 га для подальшого захоронення будівельного сміття;
- передбачити рекультивацію полігону № 6.

Промислові відходи

- зменшення частки неутилізованих відходів в загальному обсязі утворених відходів шляхом їх утилізації та знищення токсичності (в основному піроліз та газифікація відходів);
- вивезення за межі міста небезпечні промислові відходи, зокрема радіаційні;
- створення спеціальних ліній з утилізації промислових відходів на запроєктованих сміттєпереробних заводах.

Кладовища

Передбачити на період з 2012 по 2025 рік місця поховання для 670 тис. чол. За умов традиційного поховання це потребує територіальних ресурсів в межах 160,8 га, при похованнях в колумбаріях – 13,4 га. За даними РССКП «Київський крематорій» у 2009-2010 рр. кремації підлягали 10626 чол., що складає 35% від загальної кількості померлих.

Запропоновані заходи:

- реконструкція існуючих кладовищ міста з будівництвом колумбаріїв;
- розробка спеціальних проектів при розширенні існуючих кладовищ, що примикають до лісопаркових зон з пріоритетом збереження існуючих озелених територій;

- збільшення потужності існуючого крематорію на території Байкового кладовища та будівництво нового на території приміської зони;

- створення нових кладовищ на території приміської зони (або розширення існуючих сільських) в межах ділянок визначених та погоджених з областю:

- північне кладовище (біля с. Рожівка Броварського району) – розширення кладовища та будівництво крематорію з колумбарієм на ділянці 68 га;

- південне кладовище (на землях Віта-Поштової сільської ради Києво-Святошинського району) – розширення існуючого кладовища на 40 га;

Медичні відходи

- встановлення спеціальних печей (піролізних установок) по утилізації медичних відходів в Київській міській клінічній лікарні № 1 (Харківське шосе, 121) та Київській міській клінічній лікарні № 6 (просп. Комарова,3).

Поводж ення з крупногабарит ними відходами

- організація збору і транспортування великогабаритного сміття шляхом влаштування спеціальних майданчиків;

- розвиток сміттєпереробних комплексів, до складу яких входить переробка великогабаритного сміття та побутової техніки в межах приміської зони на земельних ділянках, наданих в оренду Корпорації «Укрвотресурси»:

- Вишгородський район, с. Старі Петрівці (площею 10 га) – потужність 300 тис. т/рік,

- Бородянський район, с. Озера (площею 7,7 га) – потужність 100 тис. т/рік.

У сфері поводж ення з відходами зеленого господарст ва

- організація переробки неліквідної деревини та відходів лісозаготівель на тверде органічне паливо (згідно стандарту DIN 51731.i DTN+) з стабільними енергетичними показниками на базі деревообробних цехів КО «Київзеленбуд» з використанням сучасних технологій;

- розширення мережі існуючих площадок для компостування опалого листя згідно нормативу «Технології перероблення органічної речовини, що є у складі побутових відходів» (наказ СОУ ЖКГ № 78 від 30.03.2010р.) та у відповідності до Розпорядження КМДА № 379 від 07.03.2006 «Про створення виробничих ділянок з утилізації листя та інших рослинних відходів»;

- влаштування ділянки з утилізації листя та інших рослинних відходів «Правобережної» в Святошинському ЛПГ;

- виділення ділянки та влаштування ділянки з утилізації листя та інших рослинних відходів «Лівобережної» в Дарницькому ЛПГ;

- збільшення штату працівників районних КП УЗН та лісництв лісопаркових господарств для прибирання озелених територій загального користування та зон масового відпочинку лісопарків;

- створення та утримання майданчиків для дресирування собак;

- створення, облаштування та утримання належним чином місць для вигулу собак.

У сфері поводження з небезпечними та іншими видами відходів

- надання пропозицій до центральних органів виконавчої влади на створення юридичних підстав щодо організації збору від населення непридатних хімічних елементів живлення, ртутьвмісних ламп та інших високотехнологічних продуктів, що втратили споживчу цінність та подальше забезпечення їх утилізації;

- забезпечення утилізації відпрацьованих автомобільних покришок та інших видів технічної гуми;

- переробка органічних відходів на біовугілля;

- запровадження окремого збору та переробки (утилізації) пластикової тари.

5.4. Керування озелененими територіями

Природоохоронні території, озеленені території (парки, сквери, бульвари, зелені насадження уздовж вулиць і у дворах) розглядаються як "данина" екологам і додаткові витрати бюджету та інвесторів.

Однією з найактуальніших для столиці проблем є збереження природних комплексів, екосистем, окремих видів флори і фауни, унікальних та типових ландшафтів, формування розгалуженої мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Озеленені території загального користування (парки, сквери) є найбільш незахищеними від нецільового використання через невизначення їх меж і відсутність відповідного документу, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою.

Складності керування "зеленим господарством" міста пов'язані з:

- відсутністю затвердженої Генеральної схеми озеленення Києва до 2025 року, покликаної визначати стратегію та порядок впровадження передових технологій, створення нових об'єктів озеленення, а також збільшення обсягу ремонту та реконструкції озелених територій;

- вкрай незадовільною організацією обліку зелених насаджень у місті (за період 2001-2011 років проінвентаризовано всього 15 % від загальної площі озелених територій. Не створена електронна база даних про зелені насадження міста);

- недостатня якість озеленювальних робіт, проведених на об'єктах будівництва;

- відсутність взаємодії між різними фіскальними та контролюючими структурами;

- відсутність спеціальних правил догляду за зеленими насадженнями (пов'язаних з завданнями збереження біологічного різноманіття).

з метою реалізації цільових показників необхідно:

- здійснювати подальший розвиток мережі природоохоронних територій;

- створення нових тематичних парків та невеликих парків відпочинку;

- облаштувати буферні парки на базі лісопаркових насаджень;

- в нових житлових масивах та масивах що реконструюються крім прибудинкових озелених смуг передбачити створення скверів з врахуванням норми 6 м²/люд.;

- облаштування бульварів-набережних вздовж малих річок м. Києва;

- створення прогулянкових парків або парків тихого відпочинку, меморіальних парків тихого відпочинку;

- створення спеціалізованих дитячих парків, а також влаштування зон дитячого відпочинку в існуючих парках;
- створення спортивних парків, а також спортивних майданчиків в парках, що передбачені під реконструкцію;
- передбачити «зелені смуги», які б відділяли житлові масиви від перепрофільованих промислових зон та слугували місцями відпочинку;
- підвищити ефективність боротьби з порушеннями законодавства про природоохоронні території, у тому числі з незаконним вилученням та використанням не за призначенням;
- розробка нової Програми комплексного розвитку зеленої зони м. Києва;
- сприяти розвитку альтернативних видів озеленення (дахове, вертикальне, контейнерне) та скверів з боку місцевих органів самоврядування та експлуатуючих організацій;
- створення мережі поливу зелених насаджень з використанням технічної води для формування квітників і газонів;
- розширення асортименту та застосування біологічно стійких видів рослин в озелененні міста;
- розробка проектів ландшафтної реконструкції об'єктів;
- при здійсненні реконструкції і благоустрою паркових територій максимально враховувати природні переваги території (рельєф, ґрунти, водні джерела, осередки природної рослинності тощо), а також дані соціологічних досліджень щодо сучасних тенденцій відпочинку киян та можливості спеціалізації парків;
- використання оновленого асортименту рослин для озеленення з метою забезпечення біологічної стійкості насаджень та підвищення їх естетичності;
- для попередження рекреаційної дигресії лісових насаджень, створити умови для рівномірного розподілу потоків рекреантів та спрямування частини з них на ліси приміської зони;
- підвищити рекреаційне значення лісів приміської зони за рахунок формування зон відпочинку, впорядкування території та розширення дорожньо-стежкової мережі, влаштування пікнік-зон та інше;
- продовжити формування системи природних об'єктів і територій природно-заповідного фонду з перспективним заповіданням;
- інвентаризація та приведення існуючих категорій природоохоронних та територій історичних ареалів у відповідність з їх статусом, природними характеристиками, станом, екологічною та історико-культурною цінністю;
- організація еколого-просвітницької діяльності, створення нових екологічних стежок та їх популяризація;
- встановлення дієвої системи управління й охорони територій та об'єктів ПЗФ для управління якими не створюються спеціальні адміністрації;
- створення ефективної державної системи фінансового забезпечення заповідної справи, що передбачає розробку механізму економічного заохочення суб'єктів господарської діяльності до розвитку й підтримки територій та об'єктів ПЗФ, а також передбачення у щорічних державному та місцевих бюджетах необхідних видатків для створення й утримання територій та об'єктів ПЗФ усіх категорій;

- створення об'єктів природно-заповідного фонду на територіях раніше зарезервованих під заповідання згідно Рішень Київради загальною площею;
- встановлення меж всіх об'єктів природно-заповідного фонду та винесення їх в натурі;
- розробка проектів охоронних зон об'єктів природно-заповідного фонду та формування системи «зелених ліній» всіх озелених територій загального користування;
- розширення регіонального списку видів рослин і тварин, що знаходяться під загрозою зникнення в умовах урбанізованого середовища та забезпечення охорони місць їх зростання і мешкання;
- проведення наукових досліджень по виявленню об'єктів та територій, які мають значну природоохоронну цінність для подальшого резервування, створення кадастру таких об'єктів.
- залучати органи внутрішніх справ (міліцію) до забезпечення охорони громадського порядку на природоохоронних територіях;
- забезпечення зимової підгодівлі диких звірів та птахів (у період з листопаду по квітень щорічно).

Як і для інших елементів міської структури життєзабезпечення, для зеленого господарства необхідно визначити нормативи та стабільні джерела фінансування (необхідність досягнення збалансованості щорічної програми озеленювальних робіт з обсягами робіт, джерелам фінансування та забезпечення на стадії планування озеленювальних робіт конкретної адресної прив'язки). Потрібно протягом найближчих років розробити нормативи та технології нетрадиційного озеленення з урахуванням кліматичних особливостей Києва.

5.5. Охорона ґрунтів

Найважливішим системоутворюючим компонентом природного середовища є ґрунтовий покрив. Сучасний екологічний стан ґрунтового покриву формувався в результаті містобудівного й індустріального розвитку. У навантажених екологічних умовах техногенні процеси ґрунтоутворення стали переважними над природними, формуючи в підсумку специфічні групи ґрунтів і складний ґрунтовий покрив.

Фактори, що ускладнюють структуру ґрунтового покриву: фундаменти будинків, лінії метрополітену, зсуви та ін. Деградація ґрунтового покриву приводить до погіршення якості ґрунтів, є джерелом забруднення підземних і поверхневих вод, призводить до загибелі зелених насаджень, відкриті ділянки забрудненого ґрунту є джерелом вторинного забруднення атмосферного повітря.

Першочергової реабілітації потребує біля 17 км² ґрунтового покриву території міста, а загальна потреба становить близько 58 км².

На цей час в місті відсутній системний підхід до керування якістю ґрунтового покриву, переміщуваних ґрунтів та рекультивованих земель. Недостатньо розроблена правова нормативна база контролю якості ґрунтів і ґрунтово-ґрунтових, не регламентується та не компенсується їхнє вилучення з міського природного середовища в процесі будівельної та іншої діяльності, відсутні системи моніторингу та рекультивації ґрунтового покриву.

Екологічні вимоги, що враховують специфіку використання земель для урбанізованих та промислових територій, відсутні.

Основними заходами в цій сфері можуть стати:

- розробка та затвердження міської цільової програми охорони та реабілітації ґрунтів;
- створення системи моніторингу забруднень і деградації ґрунтів на основі дослідження фізичного, хімічного та біологічного стану як одного з елементів інтегрованої міської системи екологічного моніторингу;
- установа диференційованих нормативів якості ґрунтів по фізичному, хімічному та біологічному стану на території міста (вимоги до ґрунтів міських житлових кварталів і парків не можуть бути такими ж, як і для ґрунтів індустріального використання);
- коригування існуючої схеми санітарної очистки з врахуванням нових умов розвитку міста (вирішення проблем переробки та утилізації побутових відходів, опалого листя, міських кладовищ);
- використання біовугілля виробленого з органічних відходів для відновлення і покращення якості ґрунтів;
- зменшення впливу за рахунок реконструкції, модернізації та переоснащення (перепрофілювання) промислових об'єктів забруднення;
- рекультивация земель закритих кар'єрів і сміттєзвалищ, сильноеродованих ґрунтів;
- обов'язкове вилучення (переміщення) цінних ґрунтів при проведенні будівельних робіт.

5.6. Екологія житла

У середньому, городяни проводять у приміщенні близько 18 годин - це його середовище проживання, тому формування комфортного середовища проживання в житлових і суспільних будинках представляється вкрай важливим.

Серед параметрів, що визначають середовище проживання людини, виділяються: мікроклімат у приміщенні (температура, вологість, швидкість руху повітря), зміст шкідливих речовин у повітрі приміщень, фізичні показники (рівень звукового тиску, параметри вібрації, освітленість), екологічність будівельних матеріалів і конструкцій, вода питна, параметри, що визначають електробезпечність приміщень.

Основні заходи у цій сфері:

- організація комплексного контролю якості середовища проживання людини в житлових і суспільних будинках (санітарно гігієнічні, екологічні та інженерно-технічні параметри);
- забезпечення нормативів щільності забудови;
- забезпечення нормативних вимог по природньому світлу та інсоляційному режиму житлових приміщень і прибудинкових територій;
- благоустрій прибудинкових територій;
- контроль за відповідністю ДСТУ будівельних матеріалів та конструкцій, які використовуються при будівництві житлових та суспільних будинків.

5.7. Продукти харчування

За даним Всесвітньої організації охорони здоров'я близько 70% усіх забруднюючих речовин з навколишнього середовища надходять в організм людини із продуктами харчування.

Аналіз показує, що в торговельній мережі міста досить багато продуктів, маркірованих знаками з екологічними характеристиками, у тому числі й з емблемою «екологічно чисті», « Без ГМО», їх кількість постійно зростає.

"Екологічне" маркування проводиться по випадкових ознаках, що тільки вводять покупця в оману.

Питання екологічної оцінки продукції в умовах, що створилися, стає ще більш актуальним.

Забезпечення здоров'я й безпеки життя киян не може бути досягнуте без системи заходів, що дозволяє захистити їх від неякісних і забруднених харчових продуктів. Для екологічної сертифікації продукції в даній системі необхідні показники якості та безпеки, установлені для вживання дітьми раннього віку. На сьогоднішній день в Україні ці показники досить тверді. Для виробництва таких продуктів допускається використання тільки сировини, вирощеного без застосування стимуляторів росту, пестицидів, антибіотиків, хімічних домішок.

Основні заходи у цій сфері:

- широка пропаганда відповідності харчової продукції, що пройшла випробування в системі добровільної сертифікації;
- залучення вітчизняних виробників до участі в системі добровільної сертифікації;
- виключення із практики несумлінної реклами харчових продуктів;
- контроль над екологічною сертифікацією продукції.

5.8. Забезпечення захисту населення від впливу шуму, вібрації, інфра- і ультразвуку, радіаційних і електромагнітних випромінювань

Несприятливий вплив на живі організми виявляють техногенні фізичні поля. Небезпечними для людини та тварин можуть бути такі фізичні агенти, як рівень шуму, вібрація, електромагнітні коливання, радіаційні випромінювання й інші.

За наявним даними в різних районах міста впливу наднормативних рівнів зазначених фізичних факторів зазнає від 35 до 40 % населення.

Захист населення та навколишнього середовища від шкідливого впливу шуму, вібрації, інфра- та ультразвуку, радіаційних і електромагнітних випромінювань може бути забезпечено за допомогою:

- реалізації наукових і науково-технічних програм по забезпеченню захисту населення та навколишнього середовища від шкідливого впливу фізичних факторів: шуму, вібрації, інфра- і ультразвуку, радіаційних і електромагнітного випромінювання;

- виконання заходів щодо захисту населення й навколишнього середовища від шкідливого впливу фізичних факторів, обов'язкового дотримання вимог санітарного-гігієнічного законодавства;

- удосконалювання санітарно-гігієнічного нормування фізичних факторів з урахуванням ризиків порушення здоров'я;

- створення умов для економічної зацікавленості громадян, приватних підприємців та юридичних осіб за дотриманням санітарного-гігієнічного законодавства з обмеження впливу фізичних факторів;
- контроль за видами діяльності, що являють потенційну небезпеку для людини та мають впливові фізичні фактори;
- проведення соціально-гігієнічного моніторингу в сфері впливу фізичних факторів;
- інформування населення про стан середовища проживання, проведених заходах щодо зниження впливу фізичних факторів.

5.9. Розвиток системи управління в сфері охорони навколишнього середовища та природокористування

Основні елементи системи:

- екологічна експертиза;
- нормування в галузі охорони навколишнього середовища;
- економічний механізм управління якістю навколишнього середовища (екологічні платежі, відшкодування збитку);
- екологічна сертифікація;
- енергетичний аудит;
- екологічний аудит.

Екологічна експертиза

Відповідно до вимог природоохоронного законодавства органи виконавчої влади при наданні дозволів на господарську діяльність повинні враховувати наслідки такої діяльності на навколишнє природне середовище.

Нормування в галузі охорони навколишнього середовища

Діюча система екологічного нормування заснована на законодавчих і санітарно-гігієнічних нормативах (гранично припустимі концентрації/орієнтовно безпечні рівні впливу та гранично припустимі рівні).

Санітарно-гігієнічні нормативи не забезпечують механізмів регулювання негативного впливу на навколишнє середовище промислових підприємств та не забезпечують збереження, відновлення природного потенціалу міста та нейтралізацію забруднень.

Необхідно ініціювати розробку нормативів відповідності об'єктів, що мають негативний вплив на навколишнє середовище, найкращим технологіям конкретної галузі промисловості по основним, характерним для даної галузі, показникам забруднення, включаючи комплексні показники, які повинні бути забезпечені системою контролю.

Необхідно створити банк даних екологічно безпечних технологій по галузях промисловості які мають основні джерела негативного впливу на територію міста.

Удосконалення робіт по виділенню земельних ділянок на території міста

- впровадження географічної інформаційної системи (ГІС) з використанням базових програмних засобів для роботи з просторовими даними програмних продуктів ArcGIS 9.x на базі сучасних космічних знімків міста Києва;
- поповнення геоінформаційних баз даних (шарів) по природних ресурсах;
- здійснення організаційних заходів щодо впровадження елементів екологічного аудиту для виключення вірогідності порушення природоохоронного

законодавства та покращання екологічного стану підприємств при зміні форм власності.

Економічні механізми управління якістю навколишнього середовища Екологічні платежі

Визначення плати та її граничних розмірів за забруднення навколишнього природного середовища, розміщення відходів та інших видів шкідливого впливу проводиться відповідно до законодавства України.

Норми вимагають ініціативи їх перегляду законодавцем у частині диференціювання та приведення у відповідність із класами небезпеки, тобто з врахуванням ступеню негативного впливу на навколишнє середовище (ставки плати відповідно до чинного законодавства необхідно пов'язати з наявністю або відсутністю «найкращих» природоохоронних технологій).

Система платежів за негативний вплив на навколишнє середовище має передбачати:

- ув'язування рівня платежів з наявністю природоохоронних технологій на підприємстві;
- диференціацію платежів для підприємств, що безпосередньо граничать із сельбищними територіями, і підприємств, що є сторонніми користувачами на рекреаційних, природоохоронних та інших озелених територіях.

Відшкодування шкоди навколишньому середовищу

Екологічна сертифікація

Основою розвитку екологічної сертифікації в Україні та місті Києві є прийняті державні стандарти ДЕРЖСТАНДАРТ і ІСО серії 14000.

Об'єктами екологічної сертифікації мають бути системи управління навколишнього середовища, а також продукція, потенційно небезпечна в екологічному відношенні на будь-якому етапі її виробництва та застосування. Діяльність по екологічній сертифікації здійснюється в рамках, зареєстрованих у встановленому порядку системах сертифікації з видачею екологічних сертифікатів відповідності, екологічних декларацій про відповідність екологічному маркуванню об'єктів.

Необхідно додаткове стимулювання впровадження ІСО серії 14000 суб'єктами господарської діяльності та їх екологічна сертифікація, стимулювання суб'єктів паливного ринку Києва до виробництва й реалізації на території міста моторного палива більш високого технічного рівня з поліпшеними екологічними показниками, що задовольняють по викидах європейським нормативам Євро-4 та Євро-5. Ініціювати затвердження стандартів на бензини та дизельне паливо для автомобільної техніки міста.

Реалізація палива з показниками якості, відповідними до стандартів (знижений зміст сірки, ароматичних вуглеводнів, наявність екологічних присадок) буде сприяти зниженню викидів забруднюючих речовин автомобільним транспортом.

З метою активізації впровадження типових стандартів різного виду палива для автомобілів можливо ввести на території міста відповідного «Екологічного знака автотранспортного засобу» з установленням екологічних класів автомобілів залежно від їхніх екологічних характеристик.

Можливо розпочати роботи з присвоєння «Екологічного знака» автозаправним станціям (АЗС) так як це робиться у м.Москва.

Розвитку екологічної сертифікації в місті може сприяти:

- створення процедури екологічної сертифікації та реєстрації декларацій про відповідність;
- введення для організацій, що мають екологічні сертифікати відповідності та екологічні декларації про відповідність, особливого порядку здійснення контролю за дотриманням ними вимог екологічної безпеки.

Екологічний аудит

Нормативна база екологічного аудита, дозволяє законодавчо забезпечити використання його результатів при розміщенні міського або державного замовлення, проведенні приватизації об'єктів нерухомості, здійсненні екологічної сертифікації та екологічного страхування з метою зниження технологічних, екологічних і інвестиційних ризиків, втрат бюджетних коштів міста в результаті реалізації проектів, що не забезпечують одержання еколого-економічного ефекту, а також запобігання забруднення навколишнього середовища.

Можливості активного використання екологічного аудита в практиці управління господарською діяльністю в місті повністю не реалізовано.

6. Вдосконалення системи екологічного управління містом.

Проблема співвідношення державного територіального управління та місцевого самоврядування є фундаментальною і однією з найважливіших для кожної країни.

Об'єкт управління один і той же – територія, але органи місцевого самоврядування діють, перш за все, в інтересах місцевого населення, тоді як державне управління забезпечує реалізацію загальнонаціональних цінностей і гарантує рівень мінімальних державних соціальних норм. Головне – забезпечити оптимальне співвідношення розподілу виконання функцій між органами державного територіального управління та місцевого самоврядування з врахуванням недопустимості поєднання контрольних та дозвільних повноважень у наступному:

- функції державного територіального органу повинні полягати у здійсненні державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства (інспекторські функції) та впровадження державних (національних) програм екологічного спрямування;
- функції виконавчого органу місцевої влади полягають у виконанні повноважень щодо забезпечення природоохоронного законодавства на відповідній території.

Екологічною політикою Києва передбачається:

- визначення спільних основних заходів в сфері охорони навколишнього природного середовища для реалізації Державної та регіональної стратегій розвитку;
- визначення порядку, обсягів, форм та термінів фінансування спільних природоохоронних заходів, у т.ч. координація виконання природоохоронних заходів, що фінансуються з державного та місцевого фондів охорони навколишнього природного середовища;
- виключення дублювання або підміну повноважень і функцій органів місцевого самоврядування (Головне управління екології та охорони природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) повноваженнями територіальних органів спеціально уповноважених центральних органів виконавчої влади.

З метою вдосконалення системи екологічного управління містом є необхідність поетапного збільшення чисельності Головного управління екології з першочерговим створенням відділів: економіки та моніторингу.

7. Система екологічної освіти і формування екологічної культури

Основним завданням у цій сфері є підвищення екологічної культури населення, освітнього рівня, професійних знань та навичок у сфері екології; пропаганда здоровішого способу життя.

Основними заходами при реалізації системи екологічної культури та освіти в місті можуть стати:

- удосконалення системи екологічної культури та освіти (підготовка педагогічних кадрів для здійснення екологічного виховання в усіх ланках виховної та освітньої системи);

- залучення громадських організацій і об'єднань до розв'язку екологічних проблем міста: робота з населенням по формуванню дбайливого відношення до природи; доля в заходах щодо збереження й відновлення природних рослинних і тваринних співтовариств;

- розвиток системи підготовки в сфері раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища для керівників міського управління, виробництва товарів та послуг;

- створення спеціальних програм на центральних та місцевих каналах телебачення, радіо. Висвітлення актуальних проблем охорони навколишнього середовища в засобах масової інформації за допомогою соціальної реклами;

- створення при участі громадських екологічних організацій системи районних інформаційно-просвітницьких центрів для населення;

- розвиток еколого-просвітницької діяльності на базі заповідних природних територій, у тому числі:

- розробка кожною дирекцією пакетів просвітницьких програм, орієнтованих на конкретні групи населення, з використанням усього спектра сучасних форм і методів еколого-просвітницької роботи;

- робота зі школярами як пріоритетна форма еколого-просвітницької діяльності на їхній базі;

- створення та облаштування екскурсійних екологічних стежок на територіях усіх природних, природно-історичних та екологічних парків, природних заказників та пам'ятників природи;

- створення сучасних інформаційно-просвітницьких центрів для відвідувачів природних територій;

- розвиток інституту волонтерів для роботи над екологічними проблемами міста;

- використання потенціалу для виробничої практики студентів профільних вузів міста, виконання ними курсових і дипломних робіт;

- створення та підтримка веб-сайтів кожною дирекцією;

- систематичне висвітлення питань збереження біологічної та ландшафтної різноманітності засобами масової інформації, у першу чергу - електронними;

- функціонування міського центру екологічної пропаганди на базі Будинку Природи.

Стратегія розвитку екологічної культури, інформування та освіти населення повинна бути спрямована на формування в киян активної суспільної позиції як у справі захисту своїх законних прав на сприятливе навколишнє середовище, так і на практичну долю в заходах щодо формування сприятливого екологічного середовища, запобігання та недопущення екологічних правопорушень.

8. Фінансове забезпечення цільових показників екологічної політики

Частка витрат на екологію як і раніше залишається вкрай низкою та становить 2 % від усіх витрат бюджету, незважаючи на збільшення фінансування на поточні витрати та заходи щодо охорони навколишнього середовища (в 2011 році збільшення в 2,5 рази в порівнянні з 2010 роком).

Фінансування природоохоронних заходів Києва здійснюється за рахунок наступних джерел:

- капітальні вкладення (адресна інвестиційні програми розвитку);
- фінансування нового будівництва - гідроочисних споруджень, сміттєпереробних заводів, робіт з рекультивації полігонів ТПВ та інше;
- фінансування робіт з компенсаційного озеленення;
- міський фонд охорони навколишнього природного середовища;
- поточні витрати - фінансування заходів щодо поточних робіт, капітального ремонту та відновленню зелених насаджень, а також по квітковому оформленню, екологічному моніторингу, розвитку зелених територій, утриманню притулків для бездомних тварин та інше;
- утримання зоопарку;
- позабюджетні джерела фінансування, та кошти підприємств, установ та організацій.

Загальні скорочення:

АТО -	адміністративно територіальна одиниця;	ОВНС	оцінка впливу на навколишнє середовище
		КМДА	Київська міська державна адміністрація
БСМП -	бригада спеціалізованої медичної допомоги;		
БНР -	біологічно небезпечна речовина,		
ГДК -	гранична допустима концентрація	ПЛАС –	план локалізації аварійної ситуації;
ГЗФ -	гірничо-збагачувальна фабрика;		
ГМС –	гідрометеостанція;	ПНО –	потенційно-небезпечні об'єкти;
ГТО -	Гідротехнічний об'єкт;		
ДПЧ -	державна пожежна частина		
ЖЕО –	житлово експлуатаційна організація;		
ЖЕУ -	житлово експлуатаційне управління;		
НС –	надзвичайна ситуація;	СБЕСПД -	спеціалізовані бригади екстреної санітарно-профілактичної допомоги;
НХР –	небезпечні хімічні речовини;		
ОГД –	об'єкт господарської діяльності;		

